

# SPIS TREŚCI

Wykaz map 8

Podziękowania 9

PRZEDMOWA: Życie w pokoju 11

WSTĘP: Chwała większa niż wojenna 21

*PAX ROMANA* 21

CZĘŚĆ PIERWSZA: Republika 33

I. Narodziny potęgi Rzymu 35

POCZĄTKI 35

REPUBLIKA 42

EKSPANSJA 46

II. Wojna 52

MASAKRA 52

BOGACTWA I SŁAWA – SIŁY NAPĘDOWE

IMPERIUM 61

WIARA I OKRUCIEŃSTWO 75

III. Przyjaciele i rywale 80

AMICI – PRZYJACIELE LUDU RZYMSKIEGO 80

„CAŁA GALIA DZIELI SIĘ NA TRZY CZĘŚCI” –

INTERWENCJA CEZARA 88

SOJUSZNICY I WROGOWIE 96

OPÓR WOBEC RZYMU 102

|                                         |     |
|-----------------------------------------|-----|
| iv. Kupcy i osadnicy                    | 107 |
| CIVIS ROMANUS SUM – RZYMIANIE ZA        |     |
| GRANICĄ                                 | 107 |
| RYNKI I HANDEL                          | 114 |
| RZYMIANIE I TUBYLCY                     | 121 |
| v. „Czy się wzbogaciłeś?” – Zarządzanie |     |
| prowincją                               | 128 |
| PROKONSULOWIE                           | 128 |
| CYLICJA                                 | 135 |
| PIENIĄDZE                               | 142 |
| vi. Prowincje i królestwa               | 158 |
| „PRZYNAJMNIEJ SĄDZĄ, ŻE MAJĄ            |     |
| SAMORZĄD”                               | 158 |
| UKŁADY Z RZYMEM                         | 166 |
| POKÓJ I JEGO CENA                       | 176 |
| CZĘŚĆ DRUGA: Pryncypat 187              |     |
| vii. Cesarze                            | 189 |
| WŁADZTWO BEZ GRANIC                     | 189 |
| POKÓJ I WOJNA                           | 197 |
| GRANICE EKSPANSJI                       | 202 |
| viii. Bunty                             | 217 |
| „CZYŻ WSZYSCY MUSZĄ PRZYJAĆ             |     |
| NIEWOLĘ?”                               | 217 |
| KRÓLOWA                                 | 220 |
| PODATKI I WYZYSK                        | 229 |
| ZDOBYCIE I UTRATA PROWINCJI             | 238 |
| SILNIEJSZE POCZUCIE TOŻSAMOŚCI?         | 246 |
| ix. Opór, zamieszki, rozboje            | 251 |
| „CISZA I SPOKÓJ”                        | 251 |
| KRÓLOWIE I ŹLI SĄSIEDZI                 | 256 |
| MORDERSTWA, GRABIEŻE I POLITYKA         | 271 |

|                                  |     |
|----------------------------------|-----|
| x. Cesarscy namiestnicy          | 283 |
| „SUROWOŚĆ I DOZÓR”               | 283 |
| BITYNIA I PONT – MARNOTRAWSTWO,  |     |
| KORUPCJA I RYWALIZACJA           | 289 |
| ZŁOCZYŃCY                        | 307 |
| xi. Życie pod rzymskimi rządami  | 319 |
| „CYWILIZACJA” I „NIEWOLA”        | 319 |
| OWCE I PASTERZE, RZYMIANIE       |     |
| I TUBYLCY                        | 333 |
| MIESZKAŃCY IMPERIUM I OUTSIDERZY | 343 |
| xii. Armia i granice             | 356 |
| „WIELKI KRĄG OBOZÓW”             | 356 |
| PO DRUGIEJ STRONIE WZGÓRZA       | 379 |
| ATAK I OBRONA                    | 388 |
| xiii. Garnizony i najazdy        | 398 |
| „UKRADKOWE NARUSZENIA GRANIC”    | 398 |
| GARNIZONY, FORTY I MURY          | 405 |
| ANATOMIA WYPRAWY ŁUPIESKIEJ      | 420 |
| LĘK, REPUTACJA I DOMINACJA       | 437 |
| xiv. Poza <i>pax Romana</i>      | 441 |
| NA ZEWNĄTRZ                      | 441 |
| HANDEL I UKŁADY                  | 448 |
| WOJNY DOMOWE I SPOKÓJ PUBLICZNY  | 460 |

ZAKOŃCZENIE: Pokój i wojna 467

|               |     |
|---------------|-----|
| Chronologia   | 475 |
| Słowniczek    | 481 |
| Wykaz skrótów | 491 |
| Bibliografia  | 493 |
| Przypisy      | 515 |
| Indeks        | 565 |